

Znaczenie wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w dochodach budżetów województw w Polsce

Justyna Zalewska, Danuta Zawadzka*

Streszczenie: *Cel* – wskazanie możliwości finansowania województwa wpływami z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w świetle obowiązujących uregulowań systemowych, a także weryfikacja empiryczna znaczenia tego źródła w dochodach budżetowych województw w Polsce w latach 2003–2013. *Metodologia badania* – badania oparto na danych GUS dotyczących budżetów województw w Polsce w latach 2003–2013. Do realizacji przyjętego celu wykorzystano wskaźniki struktury i dynamiki oraz współczynniki: korelacji liniowej Pearsona i determinacji. *Wynik* – zasadniczym źródłem finansowania zadań województw były dochody własne. Największy wpływ na wysokość dochodów własnych województw w latach 2003–2013 miała wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych.

Słowa kluczowe: województwo, źródła finansowania zadań województwa, dochody ogółem, dochody własne, wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych

Wprowadzenie

Województwo to wspólnota samorządowa tworzona przez jego mieszkańców, która wykonuje zadania publiczne o charakterze wojewódzkim niezastrzeżone ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Zadania te dotyczą między innymi: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, kultury i ochrony jej dóbr, pomocy społecznej, zagospodarowania przestrzennego i modernizacji terenów wiejskich, ochrony środowiska, gospodarki wodnej, transportu zbiorowego i dróg publicznych, kultury fizycznej i turystyki, ochrony praw konsumentów, obronności, bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy (Ustawa z 5 czerwca 1998 r...: art. 14). Podstawą gospodarki finansowej województw jest ich budżet (uchwała budżetowa), który jest planem finansowym obejmującym dochody i wydatki województwa, źródła finansowania deficytu budżetowego albo przeznaczenie nadwyżki budżetowej, a także wydatki związane z wieloletnimi programami (Brzeziński i in. 2008: 161). Podstawowymi źródłami dochodów województw zagwarantowanymi konstytucyjnie są: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Źródłami finansowania zadań województwa są więc dwa rodzaje

* mgr Justyna Zalewska, Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych, 75-343 Koszalin, ul. Kwiatkowskiego 6E, e-mail: j.zalewska456@gmail.com; prof. nadzw. dr hab. Danuta Zawadzka, Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych, 75-343 Koszalin, ul. Kwiatkowskiego 6E, e-mail: danuta.zawadzka@tu.koszalin.pl.

dochodów: dochody własne oraz dochody wynikające z udziału w dochodach budżetu państwa (Jarocka 2003: 157). Dochody własne województw stanowią między innymi: dochody wojewódzkich zakładów budżetowych, dochody z majątku czy odsetki od udzielonych pożyczek. Dochody wynikające z udziału w dochodach budżetu państwa stanowią dochody podatkowe i dochody niepodatkowe. Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od osób prawnych stanowi dochody podatkowe. Dotacje i subwencje to niepodatkowe dochody jednostek samorządu terytorialnego (Drwiłło 2014: 606). Dotacje celowe otrzymywane przez województwa są związane z realizacją zadań: własnych, zadań z zakresu administracji rządowej oraz zadań realizowanych na podstawie porozumień. Dotacja celowa z budżetu państwa jest formą wydatku tego budżetu na rzecz budżetu jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie lub dofinansowanie konkretnego zadania budżetowego realizowanego przez te jednostki (Chojna-Duch 2003: 227). Subwencja ogólna obok dotacji stanowi dochody niepodatkowe województw. Województwo otrzymuje subwencję ogólną z budżetu państwa składającą się z części: wyrównawczej, regionalnej i oświatowej (Jędrzejewski 2007: 68). Do dochodów własnych województw zaliczane są dochody z majątku. Dochody uzyskiwane przez województwo z dotacji i środków otrzymywanych na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności stanowią dochody majątkowe (Ziółkowska 2012: 257). Grupę dochodów budżetów województw stanowią również udziały w podatkach państwowych. Nie są to dochody własne *sensu stricto*, gdyż organy województwa nie mają bezpośredniego wpływu na konstrukcję tego typu zasilania. Udział województw w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa wynosi odpowiednio: 1,6% wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie województwa oraz 15,9% wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze województwa (Drwiłło 2014: 586).

Celem artykułu jest wskazanie możliwości finansowania województwa wpływami z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w świetle obowiązujących uregulowań systemowych, a także weryfikacja empiryczna znaczenia tego źródła w dochodach budżetowych województw w Polsce w latach 2003–2013.

1. Metodyka badań i źródła danych

Do oceny znaczenia wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w dochodach budżetów województw wykorzystano wskaźniki struktury i dynamiki. Są to podstawowe wskaźniki statystyczne wykorzystywane jako narzędzie badania dynamiki zjawisk. Za pomocą wskaźnika struktury możliwe było między innymi określenie, jaką część dochodów budżetowych województw stanowią dochody podatkowe. Wskaźnik dynamiki jest ilorazem wartości zmiennej zależnej w okresie badanym i jej wartości w okresie przyjętym za podstawę porównań (Ignatczyk, Chromińska 2004: 234). Wskaźniki dynamiki nazywane są indeksami dynamiki. Występują indeksy dynamiki o stałej podstawie

i indeksy dynamiki o zmiennej podstawie (indeksy dynamiki o podstawie łańcuchowej). Podstawą porównań w analizie dochodów był rok poprzedni w stosunku do roku badanego. Wskaźniki (indeksy) dynamiki umożliwiają określenie, jak zmieniało się badane zjawisko, na przykład dochody budżetów województw w okresie badanym w porównaniu z okresem poprzedzającym.

Następnym narzędziem analizy dochodów ogółem budżetu województw były dwie miary statystyczne, to jest współczynnik korelacji liniowej Pearsona i współczynnik determinacji. Obie miary statystyczne określają istnienie i siłę zależności między dwiema badanymi cechami. Współczynnik korelacji liniowej Pearsona (r_{xy}) określa kierunek i siłę zależności między badanymi zmiennymi (cechami) ilościowymi. Przyjmuje on wartości z przedziału $<-1, 1>$. Zależność dodatnia (korelacja liniowa dodatnia) oznacza, że wzrostowi wartości jednej zmiennej towarzyszy wzrost wartości drugiej zmiennej i odwrotnie. Zależność ujemna (korelacja liniowa ujemna) występuje wówczas, gdy wzrostowi wartości jednej zmiennej towarzyszy spadek wartości drugiej zmiennej. Wynik współczynnika korelacji liniowej Pearsona określa również siłę zależności między badanymi zmiennymi. Jeśli współczynnik korelacji liniowej Pearsona przyjmuje wartości bliższe 0, to tym mniejsza występuje zależność, natomiast jeśli bliższe 1 lub -1 , to tym większa jest zależność między badanymi zmiennymi (cechami). Znak współczynnika r_{xy} informuje o kierunku współzależności, moduł liczby o jej sile (Pułaska-Turyna 2008: 275). Współczynnik korelacji liniowej Pearsona i współczynnik determinacji są statystycznymi metodami pomiaru zależności między badanymi zmiennymi (cechami). Współczynnik determinacji określa wpływ jednej badanej zmiennej x na drugą badaną zmienną y . Współczynnik ten informuje o tym, ile procent zmian – średnio rzecz biorąc – w wartościach obserwacji zmiennej objaśnianej daje się wytłumaczyć przyjętym liniowym charakterem powiązań z wartościami obserwacji zmiennej objaśniającej (Kowalski 2006: 184).

Dochody budżetu województw w latach 2003–2013 według danych Głównego Urzędu Statystycznego analizowane były z uwzględnieniem: dochodów własnych, dotacji ogółem i subwencja ogólnej. W strukturze dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013 analizowane były dochody z: udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), majątku oraz pozostałe dochody.

Pierwszym etapem analizy było określenie udziału dochodów własnych, dotacji ogółem i subwencji ogólnej w dochodach ogółem budżetu województw w latach 2003–2013. Następnie za pomocą wskaźników dynamiki określone zostały zmiany w wysokości dochodów własnych, dotacji ogółem i subwencji ogólnej występujące z roku na rok w latach 2003–2013. Drugim etapem analizy było określenie zależności między wysokością dochodów własnych (cecha x) a wysokością dochodów ogółem (cecha y) budżetu województw w latach 2003–2013. Następnie określono zależność pomiędzy: wysokością dotacji ogółem a wysokością dochodów ogółem budżetu województw w latach 2003–2013 oraz wysokością subwencji ogólnej a wysokością dochodów ogółem budżetu województw w latach

2003–2013. Trzecim etapem było określenie udziału dochodów z podatku PIT i CIT, dochodów z majątku i pozostałych dochodów w dochodach własnych. Następnie określono zmiany zachodzące w wysokości: dochodów własnych, dochodów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych i od osób fizycznych oraz pozostałych dochodów. Ostatnim etapem analizy było określenie zależności między wysokością wpływów z udziału w podatku CIT (cecha x) a wysokością dochodów własnych (cecha y) budżetu województw w latach 2003–2013. Określono również zależność pomiędzy wysokością wpływów z udziału w podatku PIT a wysokością dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013. Podobnie określono zależność między wysokością dochodów z majątku i pozostałych dochodów a wysokością dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013.

2. Wyniki badań empirycznych

Dochody ogółem województw wzrastały z roku na rok w okresie 2003–2009 (tabela 1). W 2010 roku uległy zmniejszeniu, jednak z każdym kolejnym rokiem wzrastały.

Tabela 1

Dochody budżetów województw w latach 2003–2013

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wielkość (mln zł)											
Dochody ogółem	4 565,7	6 970,3	7 066,2	9 485,8	11 348,9	12 660,2	19 548,3	14 104,0	15 067,1	15 236,1	16 120,7
Dochody własne	704,8	4 106,7	4 416,7	5 306,6	6 571,6	7 409,4	6 314,7	5 703,1	6 672,6	6 549,1	6 303,1
Dotacje ogółem	2 350,5	1 573,6	1 299,0	2 098,3	2 661,2	2 980,7	10 441,7	5 459,1	5 895,5	6 180,7	7 178,4
Subwencja ogólna	1 510,4	1 290,0	1 350,5	2 080,9	2 116,1	2 270,0	2 791,9	2 941,8	2 499,1	2 506,3	2 639,2
Struktura (%)											
Dochody ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Dochody własne	15,44	58,92	62,50	55,94	57,91	58,53	32,30	40,44	44,29	42,98	39,10
Dotacje ogółem	51,48	22,58	18,38	22,12	23,45	25,54	53,41	38,71	39,13	40,57	44,53
Subwencja ogólna	33,08	18,51	19,11	21,94	18,65	17,93	14,28	20,86	16,59	16,45	16,37
Dynamika (%)											
Dochody ogółem	–	152,67	101,38	134,24	119,64	111,55	154,41	72,15	106,83	101,12	105,81
Dochody własne	–	582,68	107,55	120,15	123,84	112,75	85,23	90,31	117,00	98,15	96,24
Dotacje ogółem	–	66,95	82,55	161,53	126,83	112,01	350,31	52,28	107,99	104,84	116,14
Subwencja ogólna	–	85,41	104,69	154,08	101,69	107,27	122,99	105,37	84,95	100,29	105,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Dochody ogółem województw w latach 2003–2013 były najwyższe w 2009 roku. Wynikało to między innymi z wysokiej kwoty dotacji ogółem otrzymanej w tym roku przez województwa. Najniższe dochody ogółem województwa odnotowały w 2003 roku. Było to spowodowane niskimi dochodami własnymi osiąganymi przez województwa. Dochody

własne województw w 2003 roku wynosiły jedynie 704,8 mln zł. Subwencja ogólna była najwyższa w analizowanym okresie w 2010 roku.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu województw w analizowanym okresie był najwyższy w 2005 roku i wynosił 62,50%. Najniższy udział dochodów własnych w tworzeniu dochodu budżetu województw był obserwowany w 2003 roku i stanowił 15,44% dochodów ogółem. Udział dotacji ogółem w dochodach ogółem w latach 2003–2013 był najwyższy w 2009 roku – 53,41% dochodów budżetu województw. Natomiast najniższy udział dotacji ogółem występował w 2005 roku – 18,38% dochodów ogółem. Udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem był najwyższy w 2003 roku – 33,08% dochodów budżetowych. Najniższy udział subwencji ogólnej w tworzeniu dochodów budżetowych województw wystąpił w 2009 roku i wyniósł 14,28%.

Największa zmiana w dochodach własnych budżetu województw nastąpiła w 2004 roku w porównaniu do 2003 roku. Dochody własne wzrosły ponad pięciokrotnie. Dochody te zmniejszyły się w największym stopniu w całym analizowanym okresie w 2009 roku w porównaniu do 2008 roku (o 14,77%). Kwota dotacji ogółem wzrosła ponad trzykrotnie w 2009 roku w odniesieniu do 2008 roku. Był to największy wzrost w całym badanym okresie. W 2010 roku kwota dotacji zmniejszyła się w największym stopniu, to jest o 47,72% w porównaniu do roku poprzedniego. Kwota subwencji ogólnej wzrosła o 54,08% w 2006 roku w odniesieniu do 2005 roku. Był to największy wzrost w latach 2003–2013. Kwota subwencji zmniejszyła się w największym stopniu w 2011 roku w porównaniu do 2010 roku (o 15,05%).

Największy wpływ na wysokość dochodów ogółem województw w latach 2003–2013 miała wysokość dotacji ogółem otrzymanych przez województwo z budżetu państwa (tabela 2). Współczynnik determinacji dla powyższej zależności wyniósł 0,83. Najniższy wpływ na wysokość dochodów ogółem miała wysokość dochodów własnych – wartość współczynnika determinacji wyniosła 0,59.

Tabela 2

Współczynnik korelacji liniowej Pearsona i współczynnik determinacji dla wyszczególnionych cech w analizie ich wpływu na dochody ogółem budżetu województw w Polsce w latach 2003–2013

Wyszczególnienie	Współczynnik korelacji liniowej Pearsona	Współczynnik determinacji
Wysokość dochodów własnych a wysokość dochodów ogółem budżetu województw w latach 2003–2013	0,7712	0,5948
Wysokość dotacji ogółem a wysokość dochodów ogółem budżetu województw w latach 2003–2013	0,9116	0,8310
Wysokość subwencji ogólnej a wysokość dochodów ogółem budżetu województw w latach 2003–2013	0,9093	0,8268

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie dochody własne i jego składowe miały tendencję wzrostową (tabela 3). Dochody własne budżetu województw w latach 2000–2013 były najwyższe w 2008 roku i wynosiły 7409,4 mln zł. Natomiast najniższe dochody własne województwa osiągnęły w 2003 roku – stanowiły one 704,8 mln zł. Wpływy z udziału w podatku CIT były najwyższe w 2007 roku. Podobnie jak dochody własne dochody z udziału we wpływach z podatku od osób prawnych były najniższe w 2003 roku. Wpływy z udziału w podatku PIT były najwyższe w 2013 roku. W 2003 roku wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych były najniższe w całym analizowanym okresie i wynosiły 474,4 mln zł. Dochody z majątku uzyskiwane przez budżety województw były najwyższe w 2012 roku. Najniższe dochody z majątku, podobnie jak dochody własne i wpływy z udziałów w podatkach, były w 2003 roku. Pozostałe dochody stanowiące ostatnią grupę w dochodach własnych budżetu województw były najwyższe w 2008 roku, natomiast najniższe w 2003 roku.

Tabela 3

Dochody własne budżetu województw w latach 2003–2013

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wielkość (mln zł)											
Dochody własne	704,8	4106,7	4416,7	5306,6	6571,6	7409,4	6314,7	5703,1	6672,6	6549,1	6303,1
Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	71,4	3368,6	3337,6	3990,9	5050,8	4708,3	4177,7	3968,2	4437,8	4385,3	4062,1
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	474,4	527,4	598,8	688,4	851,9	944,5	888,7	881,9	961,6	1003,9	1054,1
Dochody z majątku	52,0	56,1	63,6	52,4	97,7	95,6	87,6	143,4	171,2	201,0	168,8
Pozostałe dochody	107,0	154,6	416,7	574,9	571,2	1661,1	1160,7	709,6	1102,0	958,9	1018,1
Struktura (%)											
Dochody własne	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	10,13	82,03	75,57	75,21	76,86	63,54	66,16	69,58	66,51	66,96	64,45
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	67,31	12,84	13,56	12,97	12,96	12,75	14,07	15,46	14,41	15,33	16,72
Dochody z majątku	7,38	1,37	1,44	0,99	1,49	1,29	1,39	2,51	2,57	3,07	2,68
Pozostałe dochody	15,18	3,76	9,43	10,83	8,69	22,42	18,38	12,44	16,52	14,64	16,15
Dynamika (%)											
Dochody własne	–	582,68	107,55	120,15	123,84	112,75	85,23	90,31	117,00	98,15	96,24
Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	–	4717,93	99,08	119,57	126,56	93,22	88,73	94,99	111,83	98,82	92,63
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	–	111,17	113,54	114,96	123,75	110,87	94,09	99,23	109,04	104,40	105,00
Dochody z majątku	–	107,88	113,37	82,39	186,45	97,85	91,63	163,70	119,39	117,41	83,98
Pozostałe dochody	–	144,49	269,53	137,96	99,36	290,81	69,88	61,14	155,30	87,01	106,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Największy udział w dochodach własnych województw w latach 2003–2013 miały wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w 2004 roku. Podatek ten stanowił 82,03% dochodów własnych. Najniższy udział w dochodach własnych miały wpływy z podatku CIT w 2003 roku i było to 10,13%. Udział wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych województw był najwyższy w 2003 roku, w przeciwieństwie do udziału wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, który w tym roku był najniższy. Najniższy udział wpływów z podatku PIT w dochodach własnych województw był w 2008 roku – 12,75%. Udział dochodów z majątku w dochodach własnych był najwyższy w 2003 roku, podobnie jak udział podatku PIT. Udział ten wynosił 7,38% dochodów własnych województw. W 2006 roku udział dochodów z majątku stanowił 1% dochodów własnych. Udział pozostałych dochodów w dochodach własnych był najwyższy w 2008 roku i było to 22,42%. Najniższy udział pozostałych dochodów występował w 2004 roku – 3,76% dochodów własnych województw.

Dochody własne budżetu województw wzrosły w największym stopniu w 2004 roku w porównaniu do 2003 roku. Wpływ na to miał silny wzrost wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych. W 2003 roku wpływy z podatku CIT wynosiły 71,4 mln zł, a rok później – 3368,6 mln zł. Wysokość wpływów z tego podatku zmniejszyła się w 2013 roku w porównaniu do 2012 roku o 7,37%. Wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wzrosły w największym stopniu w 2007 roku w porównaniu do roku poprzedniego, to jest o 23,75%. W 2009 roku w odniesieniu do 2008 roku wpływy z podatku PIT zmniejszyły się o 5,91%. Dochody własne zmniejszyły się w największym stopniu w 2009 roku – o 14,77% w porównaniu do roku ubiegłego. Dochody z majątku wzrosły o 86,45% w 2007 roku w porównaniu do 2006 roku. Dochody z tego tytułu zmniejszyły się w największym stopniu w 2006 roku w porównaniu do roku poprzedniego, to jest o 17,61%. Pozostałe dochody wzrosły prawie trzykrotnie w 2008 roku w odniesieniu do 2007 roku, a zmniejszyły się w największym stopniu w 2010 roku w porównaniu do 2009 roku – o 38,86%.

Największy wpływ na wysokość dochodów własnych województw w latach 2003–2013 miała wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (tabela 4). Współczynnik korelacji liniowej Pearsona dla badanego okresu wynosił 0,96. Wynik tego współczynnika oznaczał zależność bardzo dużą i dodatnią.

Wzrost wysokości wpływów z udziału w podatku CIT wpłynął na zwiększenie wysokości dochodów własnych. Współczynnik determinacji dla tego okresu wyniósł 93%. Wysokość wpływów z udziału w tym podatku dochodowym wpłynęła w 93% na wysokość dochodów własnych budżetu województw w badanym okresie. Najniższą wartość współczynnika determinacji przyjął dla zależności między wysokością dochodów z majątku a wysokością dochodów własnych budżetu województw. Współczynnik korelacji liniowej Pearsona dla badanego okresu wynosił 0,57. Oznaczało to zależność średnią i dodatnią między badanymi cechami. Wzrost wysokości dochodów z majątku wpłynął na zwiększenie wysokości dochodów własnych budżetu województw. Współczynnik determinacji dla tego

okresu wyniósł 33%. Wysokość dochodów z majątku wpływała w 33% na wysokość dochodów własnych w budżecie tych jednostek w badanym okresie.

Tabela 4

Współczynnik korelacji liniowej Pearsona i współczynnik determinacji dla wyszczególnionych cech w analizie ich wpływu na dochody własne budżetu województw w Polsce w latach 2003–2013

Wyszczególnienie	Współczynnik korelacji liniowej Pearsona	Współczynnik determinacji
Wysokość wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych a wysokość dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013	0,8581	0,7363
Wysokość wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych a wysokość dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013	0,9643	0,9299
Wysokość dochodów z majątku a wysokość dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013	0,5723	0,3275
Wysokość pozostałych dochodów a wysokość dochodów własnych budżetu województw w latach 2003–2013	0,8088	0,6542

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Kolejnym etapem analizy budżetów samorządów województw była ewaluacja dochodów ogółem osiągniętych przez poszczególne województwa w Polsce w latach 2003–2013. Dochody ogółem osiągnięte przez każde z 16 województw miały tendencję wzrostową w całym badanym okresie (tabela 5).

Największy przyrost dochodów budżetowych ogółem w stosunku do lat poprzednich wystąpił w 2009 roku. W kolejnym roku miało miejsce jednak zmniejszenie wysokości osiągniętych dochodów ogółem. Najwyższe dochody ogółem w latach 2004–2013 w porównaniu do pozostałych województw charakteryzowały województwo mazowieckie. Najniższe dochody budżetowe ogółem w analizowanym okresie osiągnęło województwo opolskie. W 2003 roku wyniosły one 126,1 mln zł.

Tabela 5

Dochody ogółem budżetów województw w latach 2003–2013

Jednostka terytorialna	Dochody ogółem budżetu (w mln zł)										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Łódzkie	209,5	325,1	311,7	428,9	561,7	645,6	1330,0	784,5	810,8	821,9	751,4
Mazowieckie	502,0	1481,9	1592,1	2121,3	2482,6	2560,2	2950,9	2452,9	2457,7	2489,3	2164,7
Małopolskie	370,7	486,1	469,7	628,3	745,7	930,3	1430,2	1077,2	1315,3	1140,2	1108,1
Śląskie	631,2	1016,2	920,8	1124,0	1126,4	1143,0	1533,3	1339,0	1345,3	1398,3	1592,9
Lubelskie	310,9	325,5	302,6	466,6	561,4	644,6	989,7	752,5	851,3	776,8	1000,0
Podkarpackie	271,8	344,5	307,9	480,9	543,7	698,6	1048,1	887	929,8	871,6	1142,2
Podlaskie	141,4	172,9	168,9	258,7	353,4	391,8	677,4	442,3	485,9	468,3	572,8
Świętokrzyskie	175,4	200,4	172,6	276,5	344,3	478,5	783,7	520,8	516,0	593,1	639,6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Lubuskie	159,7	215,3	206,0	281,5	356,7	350,6	756,2	475,3	498,5	439,5	599,3
Wielkopolskie	384,9	538,5	553,7	732,0	914,0	914,5	1913,3	1063,7	1248,4	1099,7	1170,7
Zachodnio- pomorskie	203,4	254,6	272,6	375,1	485,8	541,1	1075,1	735,8	743,4	786,7	792,3
Dolnośląskie	332,6	483,3	621,4	719,3	979,8	1079,8	1503,8	1013,3	1234,1	1674,2	1626,4
Opolskie	126,1	163,1	219,3	275,4	295,0	397,8	639,3	493,2	457,6	414,8	472,3
Kujawsko- pomorskie	245,1	330,9	324,5	428,5	531,5	625,7	952,1	821,6	736,6	759,8	755,8
Pomorskie	289,4	378,1	391,1	548,1	630,8	750,1	1179,7	724,6	878,3	887,1	845,5
Warmińsko- mazurskie	211,6	253,9	231,3	340,8	435,8	508,0	785,2	520,4	558,1	614,8	886,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Wysokość wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych miała największy wpływ na wysokość dochodów własnych w latach 2003–2013. Uzasadnione jest więc określenie wysokości uzyskiwanych wpływów z udziału w podatku CIT poszczególnych województw, by ustalić wpływ tej grupy dochodów własnych na dochody ogółem województw w badanym okresie (tabela 6).

Tabela 6

Wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych w latach 2003–2013

Jednostka terytorialna	Wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (w mln zł)										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Łódzkie	3,5	143,5	145	175,6	233,2	221,8	240,4	256,4	251,8	229,4	243,0
Mazowieckie	23,8	1175,4	1175,9	1442,6	1805	1648,4	1426,1	1286,2	1369,8	1348,4	1145,5
Małopolskie	4,0	201,2	168,0	248,8	310,6	348,6	284,9	242,0	275,3	264,2	266,4
Śląskie	8,0	429,2	413,1	453,7	530,3	494,4	392,8	439,7	537,1	437,6	393,3
Lubelskie	2,2	85,3	89,0	92,1	132,4	120,1	105,4	91,2	115,4	119,4	127,0
Podkarpackie	2,0	99,3	95,7	100,4	133,8	112,6	110,8	102,2	131,2	117,9	121,7
Podlaskie	1,3	52,5	49,5	49,9	74,6	65,5	67,9	55,3	51,2	47,7	65,8
Świętokrzyskie	1,2	52,6	52,0	66,4	95,2	110,6	106,2	64,4	92,5	71,4	62,0
Lubuskie	1,4	63,8	59,8	65,8	95,6	79,2	63,8	63,6	71,1	63,9	70,6
Wielkopolskie	7,0	317,1	305,6	349,9	439,2	405,6	389,2	402,5	415,0	356,2	366,4
Zachodniopomorskie	2,0	77,7	80,9	90,3	130,0	112,0	119,5	101,8	116,4	116,6	115,8
Dolnośląskie	4,4	236,9	268,2	354,4	446,8	414,9	355,1	365,4	466,5	690,0	505,0
Opolskie	1,2	57,7	104,0	85,1	101,2	95,1	93,2	72,4	73,2	71,0	79,8
Kujawsko-pomorskie	3,1	128,7	114,6	133,4	170,9	157,6	149,2	128,7	155,6	167,1	165,7
Pomorskie	4,8	181,0	151,9	223,2	270,9	252,0	211,7	229,3	254,8	221,0	260,9
Warmińsko-mazurskie	1,4	66,7	64,4	59,1	81,0	69,8	61,5	67,0	60,9	63,6	73,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Najniższe wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych wszystkie województwa uzyskały w 2003 roku. Województwo mazowieckie uzyskało 23,8 mln zł, a województwo opolskie i świętokrzyskie – 1,2 mln zł wpływów z udziału w podatku CIT. Zdecydowana większość województw odnotowała najwyższe wpływy z udziału w tym podatku w 2008 roku.

Znaczenie wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w kształtowaniu wysokości dochodów budżetów województw w latach 2003–2013 przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7

Udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych w dochodach ogółem budżetów województw w Polsce w latach 2003–2013 (%)

Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Łódzkie	1,66	44,15	46,52	40,93	41,51	34,36	18,08	32,69	31,05	27,91	32,33
Mazowieckie	4,74	79,32	73,86	68,01	72,71	64,39	48,33	52,43	55,73	54,17	52,92
Małopolskie	1,09	41,40	35,76	39,60	41,65	37,48	19,92	22,46	20,93	23,17	24,04
Śląskie	1,27	42,24	44,87	40,37	47,08	43,26	25,61	32,84	39,93	31,29	24,69
Lubelskie	0,72	26,22	29,39	19,73	23,59	18,63	10,65	12,13	13,55	15,37	12,70
Podkarpackie	0,75	28,82	31,10	20,89	24,62	16,12	10,57	11,52	14,11	13,53	10,65
Podlaskie	0,91	30,37	29,29	19,29	21,09	16,72	10,02	12,50	10,53	10,18	11,48
Świętokrzyskie	0,69	26,22	30,12	24,02	27,65	23,11	13,55	12,36	17,93	12,04	9,69
Lubuskie	0,88	29,65	29,04	23,37	26,81	22,60	8,43	13,39	14,26	14,53	11,77
Wielkopolskie	1,82	58,89	55,20	47,80	48,06	44,36	20,34	37,84	33,25	32,40	31,30
Zachodniopomorskie	0,99	30,51	29,68	24,07	26,76	20,71	11,12	13,84	15,66	14,82	14,62
Dolnośląskie	1,33	49,01	43,17	49,28	45,60	38,42	23,62	36,06	37,80	41,22	31,05
Opolskie	0,94	35,36	47,41	30,91	34,30	23,90	14,58	14,69	16,00	17,13	16,89
Kujawsko-pomorskie	1,28	38,89	35,30	31,14	32,15	25,19	15,68	15,66	21,12	21,99	21,92
Pomorskie	1,66	47,87	38,83	40,72	42,94	33,60	17,95	31,65	29,01	24,91	30,86
Warmińsko-mazurskie	0,68	26,28	27,83	17,35	18,59	13,75	7,83	12,88	10,92	10,34	8,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Największe znaczenie wpływów z udziału województw w podatku dochodowym od osób prawnych w dochodach ogółem cechuje województwo mazowieckie. Udział ten waha się od 4,74% w 2003 roku do 79,32% w 2004 roku, uzyskując wielkość 52,92% na koniec 2013 roku. Najmniejsze znaczenie wpływów z udziału województw w podatku dochodowym od osób prawnych w dochodach ogółem charakteryzuje województwa: warmińsko-mazurskie (8,28% w 2013 r.) oraz świętokrzyskie (9,69% w 2013 r.).

Zależność pomiędzy wysokością wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych poszczególnych województw a wysokością dochodów ogółem budżetów województw w latach 2003–2013 przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8

Wysokość dochodów z tytułu udziału województwa w podatku dochodowym od osób prawnych a wysokość dochodów ogółem w latach 2003–2013

Jednostka terytorialna	Współczynnik korelacji liniowej Pearsona	Współczynnik determinacji
Łódzkie	0,7401	0,5478
Mazowieckie	0,8573	0,7350
Małopolskie	0,6371	0,4059
Śląskie	0,5541	0,3071
Lubelskie	0,5959	0,3551
Podkarpackie	0,5667	0,3212
Podlaskie	0,5741	0,3296
Świętokrzyskie	0,6139	0,3768
Lubuskie	0,3692	0,1363
Wielkopolskie	0,5751	0,3308
Zachodniopomorskie	0,6829	0,4664
Dolnośląskie	0,8488	0,7205
Opolskie	0,4391	0,1928
Kujawsko-pomorskie	0,6214	0,3862
Pomorskie	0,6224	0,3873
Warmińsko-mazurskie	0,4204	0,1768

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych.

Współczynnik korelacji liniowej Pearsona określił siłę zależności badanych cech, a współczynnik determinacji – wpływ. Współczynnik determinacji dla badanych cech osiągnął najwyższą wartość dla województwa mazowieckiego. Wysokość uzyskiwanych wpływów z udziału w podatku CIT wpływała w 73% na wysokość dochodów ogółem województwa mazowieckiego. Wysokość wpływów z udziału w tym podatku w województwie dolnośląskim w 72% wpływała na wysokość dochodów ogółem. Współczynnik determinacji dla analizowanych cech był najniższy w województwie lubuskim i opolskim – wyniósł odpowiednio 14 i 19%.

Uwagi końcowe

Zasadniczym źródłem finansowania zadań realizowanych przez województwa są dochody własne. Ich przeciętny udział w dochodach ogółem w latach 2003–2013 wynosił 46,21%. Rolę uzupełniającą pełniła subwencja ogólna, która stanowiła 19,43% dochodów ogółem. Największy wpływ na wysokość dochodów ogółem województw w latach 2003–2013 miała wysokość dotacji ogółem, dla której współczynnik determinacji wyniósł 0,83 w badanym okresie. Najniższy wpływ na wysokość dochodów ogółem miały dochody własne. Wysoki udział dochodów własnych w dochodach ogółem wynikał ze wzrostu procentowego udziału

województw we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (z 0,5% w 2003 r. do 15,9% od 2004 r.). Dotyczyło to również wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (z 1,5 do 1,6%). W 2004 roku wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych stanowiły 82,03% dochodów własnych. Wpływy z tego podatku w 2013 roku wynosiły 64,45% dochodów własnych. Wysokość wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych wpłynęła w 93% na wysokość dochodów własnych budżetu województw w badanym okresie.

Literatura

- Brzeziński B., Matuszewski W., Morawski W., Olesińska A. (2001), *Prawo finansów publicznych*, TNOiK, Toruń.
- Chojna-Duch E. (2003), *Polskie prawo finansowe: finanse publiczne*, LexisNexis, Warszawa.
- Galuszka K. (2008), *Ekonomiczne aspekty wykonywania zadań publicznych przez samorząd terytorialny*, w: *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*, red. J. Sokołowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Jelenia Góra.
- Ignatczyk W., Chromińska M. (2004), *Statystyka. Teoria i zastosowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.
- Jarocka E. (2008), *Finanse przedsiębiorstw, systemu bankowego, budżetowego, ubezpieczeń*, Difin, Warszawa.
- Jędrzejewski L. (2007), *Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego w Polsce*, Branta, Bydgoszcz.
- Kowalski J.M. (2006), *Podstawy statystyki opisowej dla ekonomistów*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań–Chorzów.
- Pułaska-Turyna B. (2008), *Statystyka dla ekonomistów*, Difin, Warszawa.
- Sowiński T. (2014), *Prawo finansowe samorządu terytorialnego*, w: *Podstawy finansów i prawa finansowego*, red. A. Drwiłło, Lex a Wolters Kluwer, Warszawa.
- Ziółkowska W. (2012), *Finanse publiczne. Teoria i zastosowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.

THE IMPORTANCE OF PROCEEDS FROM THE SHARE OF CORPORATE INCOME TAX IN VOIVODSHIPS' BUDGETS IN POLAND

Abstract: The aim of the research, the results of which were presented in the article, is to identify funding opportunities for the voivodships' proceeds from the share of corporate income tax in the light of current regulation system, as well as empirical verification of importance of this source for voivodships' budget income in Poland in the years 2003–2013. To achieve the objective, the indicators of the structure and dynamics and coefficients: Pearson correlation and determination were used in the study. In the analyzed period, the main source of financing of the tasks of the voivodships' were own revenues. The biggest impact on the amount of revenue in the years 2003–2013 was the amount of receipts from corporate income tax.

Keywords: region, sources of voivodships' financing, the total income, own revenues, the proceeds of the share of corporate income tax

Cytowanie

- Zalewska J., Zawadzka D. (2015), *Znaczenie wpływów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w dochodach budżetów województw w Polsce*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 864, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 76, t. 1, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 209–220; www.wneiz.pl/fifu.